

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา
อำเภอัญญาคีรี จังหวัดขอนแก่น
The Elderly,S Quality of Life Development, Thasala Subdistrict
Administrative Organization, Manchakhiri District,
Khonkaen Province

เบญจมาศ อรุณพงศ์ศิริ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอัญญาคีรี จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 286 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านจิตใจ และปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและความต้องการของผู้สูงอายุส่วนใหญ่พบว่าต้องการให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งมากที่สุด รองลงมา ต้องการให้มีบริการส่งเสริมสุขภาพฟรี ต้องการมีสุขภาพที่ดีได้รับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องเหมาะสม ต้องการอาหารที่ดีมีคุณค่า ต้องการรักษาล้างและศักยภาพทางร่างกายและทางสมองให้คงอยู่มากที่สุด ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต้องการให้รัฐจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากเดิมมากที่สุด รองลงมา ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่างๆ ต้องการสภาพแวดล้อมที่ทำให้สบายใจ คลายเครียด ต้องการบ้านเรือน

ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสุขภาพ ต้องการอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสถานที่บริการ สาธารณะที่สะดวก ต้องการได้รับข้อมูลข่าวสาร ต้องการงานที่เหมาะสมกับวัยและมีรายได้ เพียงพอใช้จ่าย และต้องการการเกื้อหนุนทางการเงินจากลูกหลาน

2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรจัด แพทย์เฉพาะทางมารักษาให้กับผู้สูงอายุในแต่ละปี เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานที่ผู้สูงอายุ อยากรู้ ทำเพิ่มเบี้ยยังชีพจากเดิมมากที่สุด มีการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุปีละ 1-2 ครั้ง และมีบริการเพื่อสุขภาพ จัดทำศูนย์พักผ่อนให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน มีการจัดอบรมเรื่อง การดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ มีการแจกอาหารเสริมที่มีประโยชน์แก่ผู้สูงอายุทุกๆ เดือน มีการตรวจสุขภาพตามบ้าน มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินให้กับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ดูแลสุขภาพและที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำเรื่องอาหารแก่ผู้สูงอายุ และมี ลานกีฬาที่เหมาะสม แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้ ควรจัด กิจกรรมให้ผู้สูงอายุทำในเวลาว่าง จัดให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายทุกๆ เข้าในแต่ละหมู่บ้าน จัดทำห้องสมุดในชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการจัด งบประมาณในการส่งเสริมอาชีพ เช่น การจักสาน มีสวนสาธารณะในหมู่บ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุ ได้พักผ่อนหย่อนใจ จัดสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีมลภาวะต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ เพิ่มสวัสดิการ ก่อสร้างถนนลาดยางหรือการเดินทางที่สะดวกสบายให้กับผู้สูงอายุ และจัดการแหล่งที่อยู่ อาศัย แหล่งชุมชนให้สะอาด น่าอยู่ และปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : การพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

This independent study was intended to study problems and needs quality of life development of the elderly, of the thasala Subdistrict Administrative Organization, Manchakhiri District, khonkaen Province. Tools for data collection were questionnaires and interviews. The questionnaires were used for 286 sampling subjects; the data derived from questionnaires were analyzed by means of statistics using frequency and percentage, while the data from interviews were manipulated by means of content analysis.

Results of the study are given below.

1. In general, the problems of quality of life of the elderly were mainly physical, Followed by problems of environment. Mental health and social relationships. Most of the elderly wanted to have physical checkup at least once a year. Followed by free health care. Proper medical treatment, nutritional food, and continued physical and mental strength. With regard to environment, they wanted the most a living allowance to increase, followed by the need for life and property security, and convenience in traveling to different places, pleasant environment, residence conducive to health, convenience facilities and public service site, information, work appropriate for the aged and sufficient income, and financial support from children/grand children.

2. Regarding guidelines for the elderly's quality of life development, government agencies should dispatch specialized medical teams to give medication to the elderly each year, give them an opportunity to do work they want to do, increase the living allowance, arrange physical checkups 1 – 2 times a year, provide health services, establish recreation centers in each community, arrange healthcare training for the elderly, distribute dietary supplements every

Student in Master's degree program in Public Administration, Local Administration, College of Local Administration, KhonKaen University Associate Professor, Department of Health Administration, Faculty of Public Health, Khonkaen Universitymonth, provide the elderly with equipment such as wheelchairs, look after the elderly's health and residence, give them an advice on nutrition, and provide sports playground and appropriate equipments.As for guidelines regarding the environment, most of the elderly had the following suggestions: free-time activities should be arranged for the elderly, an exercise places should be organized: free-time activities should be established for the elderly to read, a budget should be allocated to support occupation, public parks should be built in the villages for the elderly, services should be increased, asphalt roads should be constructed for the elderly, and life and property should be secured.

Keyword : Development, Quality of Life, Elderly

บทนำ

ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสาขาการแพทย์และสาธารณสุขทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ในขณะเดียวกันอัตราการเกิดลดลงจากนโยบายการวางแผนครอบครัว ทำให้ประเทศก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ปัจจุบันมีอัตราส่วนประมาณร้อยละ 11 คาดว่าใน พ.ศ.2576 จะมีผู้สูงอายุถึงหนึ่งในสี่ของจำนวนประชากรของประเทศ (ชาญวิทย์ บ่วงราบ, 2551) ในอดีตมีปัญหาไม่น้อยเพราะผู้สูงอายุมักพักอยู่กับครอบครัว แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม รูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนไป ครอบครัวไทยมีขนาดเล็ก ลงและมีครัวเรือนข้ามรุ่น ซึ่งประกอบด้วยผู้สูงอายุและหลานมากขึ้น (ทิพสุคนธ์ ผลประสาธ, 2543) ส่งผลให้เกิดปัญหาในภาพรวมคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตรวมของประเทศลดลงเนื่องจากแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง รายได้ของรัฐจากภาษีเงินได้ลดลงส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการออมทั้งในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ และยังเป็นภาระงบประมาณอันนำไปสู่ภาระทางการคลังเกี่ยวกับโครงสร้างประกันสังคมและโครงสร้างหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปัญหาสังคม ได้แก่ ถูกทอดทิ้งและครอบครัวรับภาระมากขึ้นซึ่งจะมีผลต่อสถานะเศรษฐกิจการจ้างงานและการจัดการทรัพยากรของประเทศเหล่านี้เป็นปัญหาเชิงนโยบายซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการแก้ไขตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม โดยสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ โดยทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติงานประสานสอดคล้องกัน โดยชุมชนและครอบครัวต้องเป็นหลักในการดูแลผู้สูงอายุ องค์กรภาครัฐที่เป็นหลัก ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดต้องรับผิดชอบระบบกาให้บริการเสริมตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการผู้สูงอายุ เพื่อผลักดันให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” ที่กำหนดในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564

จากรายงานสถิติจำนวนผู้สูงอายุของงานสวัสดิการและพัฒนาชุมชน สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา ณ วันที่ 1 มกราคม 2556 มีจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 997 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 6,420 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52 ของประชากรในตำบลท่าศาลา ทั้งหมดได้รับเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐบาล แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับค่าครอง

ชีพในปัจจุบันที่สูงขึ้น ประกอบกับผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และจากการที่ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนิติกรขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา และทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการหรือคณะทำงานบริหารระบบหลักประกันสุขภาพในตำบลท่าศาลา ได้จัดเวทีประชาคมร่วมกับชุมชนในการค้นหาปัญหา พบปัญหาที่จะสามารถแก้ไขกับชุมชนได้ คือ ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่าผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และมีปัญหาในเรื่องจิตใจ คือ เครียด เหงา และว้าวุ่นในตอนกลางวันที่บุตรหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องอยู่เฝ้าบ้านตามลำพัง ไม่มีกิจกรรมการรวมกลุ่มหรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (มัลลิกา มัติโก, 2542) ดังนั้นในปัจจุบันและอนาคตสังคมจะต้องให้ความสนใจต่อประชากรผู้สูงอายุอย่างจริงจังขึ้นเพราะเป็นพลังที่อาจนำมาซึ่งการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมจากความรู้ความชำนาญที่มีอยู่มากและหลากหลายที่หาไม่ได้ในกลุ่มอายุอื่น (มาลินี วงษ์สิทธิ์, 2535) สังคมจะต้องปรับตัวให้มีความพร้อมมากขึ้นกว่านี้ เพื่อจะสามารถรับมือกับปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างทันกาลต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาหามาตรการและกลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมสอดคล้องกับหลักเกณฑ์แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ทำการศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 997 คน ที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตตำบลท่าศาลา อำเภอแม่จัน จัหวัดขอนแก่น และประชาชนชมรมผู้สูงอายุ
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมไปถึงการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางการ

แก้ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา โดยผู้ศึกษาได้ดัดแปลงเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อภาษาไทย ได้แปลและปรับปรุง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

3.ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ เขตพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองจัตุมิ จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.การศึกษาเชิงปริมาณ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยสอบถามประชากรผู้สูงอายุจำนวน 286 คน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองจัตุมิ จังหวัดขอนแก่น

2.การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาโดยวิธีการต่างๆเพื่อช่วยให้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มามีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ สนนากลุ่ม (Focus Group) ประธานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 คน รวม 5 คน

ผลการวิจัย

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ55.9 ร้อยละ38.4 มีอายุระหว่าง 65-69 ปี ร้อยละ 52.4อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 100.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.3มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.2 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ52.4 มีรายได้จากเบี้ยยังชีพ ร้อยละ57.3 มีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ40.5 มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน ร้อยละ 41.9 พักอาศัยอยู่กับบุตร ร้อยละ97.9 เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 82.5ช่วยเหลืองานในครอบครัวร้อยละ69.5 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 59.4 มีบุตรดูแลเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ89.1 ไปใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐเมื่อเจ็บป่วย

ผลการศึกษาปัญหาด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ภาพรวมผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ 266 คน มีปัญหาด้านร่างกายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมา ร้อยละ 30.7 มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 24.4 มีปัญหาด้านจิตใจและร้อยละ 11.5 มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ตามลำดับ

ปัญหาผู้สูงอายุด้านร่างกาย ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องกำลังวังชาและความเหนื่อยล้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมา มีปัญหาเรื่องความเจ็บปวดและความไม่สบาย คิดเป็นร้อยละ 23.0 มีปัญหาเรื่องการนอนหลับพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 17.8 มีปัญหาเรื่องความสามารถในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 11.1 มีปัญหาเรื่องการเคลื่อนไหว คิดเป็นร้อยละ 5.5 มีปัญหาเรื่องการไ้ยาหรือเกี่ยวกับโรคประจำตัวที่ยังไม่ได้รับการรักษา คิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีปัญหาเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ปัญหาผู้สูงอายุด้านจิตใจ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการคิด การเรียนรู้ ความจำสมาธิมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.4 รองลงมา มีปัญหาเรื่องภาพลักษณ์และรูปร่างของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 5.5 มีปัญหาเรื่องความมั่นใจ และการนับถือตนเอง คิดเป็นร้อยละ 2.4 และมีปัญหาเรื่องความรู้สึกในด้านดีที่บุคคลมีต่อตนเอง และการมีความภูมิใจในตนเอง คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ปัญหาผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.8 และมีปัญหาเรื่องไม่ได้ไปเยี่ยมเยียนญาติมิตร และญาติมิตรไม่ได้มาเยี่ยมเยียน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

ปัญหาผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องแหล่งการเงินและการคมนาคมมากที่สุดและมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.2 รองลงมา มีปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วม การมีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 3.4 มีปัญหาเรื่องดูแลสุขภาพและบริการทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 2.7 และมีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมของบ้าน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและทักษะใหม่ๆ และสภาพแวดล้อม มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

ผลการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 ต้องการให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 88.4

ต้องการให้มีบริการส่งเสริมสุขภาพฟรี ร้อยละ 84.6 ต้องการมีสุขภาพที่ดี ได้รับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องเหมาะสม ร้อยละ 73.4 ต้องการอาหารที่ดี มีคุณค่า ร้อยละ 66.0 ต้องการรักษาลำบากและศักยภาพทางร่างกายและสมองให้คงอยู่มากที่สุด ร้อยละ 64.6 ต้องการความรู้ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ และร้อยละ 58.3 ต้องการดูแลตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่น ตามลำดับ

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านจิตใจ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.7 ต้องการความรัก การดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว รองลงมา ร้อยละ 80.0 ต้องการมีความสุข ความสงบ มีความหวัง ร้อยละ 76.9 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ร้อยละ 66.7 ต้องการได้พักผ่อนคลายเครียด ร้อยละ ต้องการมีความจำดี มีสมาธิในการทำงาน ร้อยละ 53.4 ต้องการที่จะบรรลุความสำเร็จสมหวังในชีวิต ร้อยละ 50.3 ต้องการมีความมั่นใจในตนเอง และร้อยละ 44.4 ต้องการมีชีวิตอยู่ยาวนานเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามลำดับ

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ ต้องการได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ 84.2 รองลงมา ร้อยละ 83.2 ต้องการทำกิจกรรมกับเพื่อน หรือกลุ่มผู้สูงอายุในวัยเดียวกัน เช่น ร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ไปทำบุญที่วัด ร้อยละ 74.1 ต้องการสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสังคมรอบข้าง ร้อยละ 67.8 ต้องการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในครอบครัว หรือเพื่อนบ้านได้ ร้อยละ 62.9 ต้องการได้รับความเคารพยกย่อง ยอมรับนับถือ ร้อยละ 58.3 ต้องการสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย ร้อยละ 51.0 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้ และร้อยละ 4.5 ต้องการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับวัย ตามลำดับ

ความต้องการของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.7 ต้องการให้รัฐจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก รองลงมา ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่างๆ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 84.2 ต้องการสภาพแวดล้อมที่ทำให้ท่านสบายใจ คลายเครียด ร้อยละ 74.1 ต้องการบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสุขภาพ ร้อยละ 62.2 ต้องการอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสถานที่บริการสาธารณะที่สะดวก ร้อยละ 60.4 ต้องการได้รับข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 58.7 ต้องการงานที่เหมาะสมกับวัย และมีรายได้เพียงพอใช้จ่าย และร้อยละ 55.5 ต้องการการเกื้อหนุนทางการเงินจากลูกหลาน ตามลำดับ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านร่างกาย ควรมีแพทย์เฉพาะทางมารักษาให้กับผู้สูงอายุในแต่ละปี ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานที่ผู้สูงอายุอยากทำ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพขึ้นจากเดิมอีก ควรมีการตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุปีละ 1-2 ครั้ง และมีบริการเพื่อสุขภาพ ควรจัดทำศูนย์พักผ่อนให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ควรมีการจัดอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ควรมีการแจกอาหารเสริมที่มีประโยชน์แก่ผู้สูงอายุทุกๆ เดือน ควรมีการตรวจสุขภาพตามบ้าน ควรมีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายในการเดินให้กับผู้สูงอายุ เช่น รถเข็น ควรดูแลสุขภาพและการอยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ โดยการให้คำแนะนำควรให้คำแนะนำเรื่องอาหารให้กับผู้สูงอายุ ควรมีลานกีฬาและมีอุปกรณ์กีฬาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านจิตใจ ทางวัดควรจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละเดือน ควรมีกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุไปพบปะพูดคุยกันเพื่อคลายเครียด ควรมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับผู้สูงอายุ ควรมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาให้กับผู้สูงอายุ ควรมีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุคลายเครียด เช่น เข้าวัด ฟังเทศน์ ควรเอาใจใส่ผู้สูงอายุเป็นพิเศษ

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสถานที่บริการสาธารณะที่สะดวกแก่ผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ควรจัดให้มีประชุมระหว่างผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเดือนละครั้ง ควรมีของมาแจกหรือมีของขวัญให้แก่ผู้สูงอายุในวันสำคัญต่างๆ ควรส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ ควรจัดให้มีการประชุมระหว่างผู้สูงอายุ ปีละ 1 ครั้ง ควรมีสถานที่ออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมทางสังคมให้กับผู้สูงอายุบ่อยๆ ควรมีอาชีพเสริมให้กับผู้สูงอายุ

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายทุกๆ เช้า ในแต่ละหมู่บ้าน ควรจัดทำห้องสมุดชุมชนให้กับผู้สูงอายุ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ อยู่เสมอ ควรมีการจัดงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพ เช่น การจักสาน การทอผ้า การทอเสื่ออก ควรมีสวนสาธารณะในหมู่บ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนหย่อนใจ ควรจัดสภาพแวดล้อมที่ดีไม่มีมลภาวะต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ ควรเพิ่มสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ควรก่อสร้างถนนลาดยางหรือการเดินทางที่สะดวกสบายให้กับผู้สูงอายุ ควรจัดการ

แหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งชุมชนให้สะอาด น่าอยู่ และปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านร่างกายเรื่องกำลังวังชาและความเหนื่อยล้า ความเจ็บปวดและความไม่สบาย องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุประจำปีเพื่อจะได้ดำเนินการค้นหาโรคและให้การรักษาได้แต่เริ่มแรก

2. ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านจิตใจเรื่องการคิด การเรียนรู้ ความจำสมาธิ มีความเครียด เหงา ว่าเหง้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ควรจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุรวมกลุ่มทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อคลายเครียด เช่น เล่นดนตรีพื้นบ้าน เป่าแคน หมอลำ ฝอย เป็นต้น และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะหรือการปฏิบัติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้บุตรหลานควรมีความกตัญญูให้ความรักความอบอุ่น ให้การเลี้ยงดูเกื้อหนุนช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ

3. ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสัมพันธภาพทางสังคมเรื่องการช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคมองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ควรจัดทำโครงการ อบต.สัญจรพบผู้สูงอายุ เพื่อสอบถามถึงปัญหาความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลาช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคมในด้านใด ประกอบกับการสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุให้ยังคงมีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในครอบครัวและชุมชน

4. ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา ควรส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ จัดให้มีสถานที่พักผ่อน และสถานที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ แหล่งการเงิน ผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลาควรจัดฝึกอบรมในด้านอาชีพเพื่อเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงสภาพพื้นฐานของครอบครัวผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกัน แล้วนำมาศึกษาเปรียบเทียบว่า ผู้สูงอายุมีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพชีวิตอย่างไรเพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ
2. ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ วิธีิการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาพดี อายุยืน
3. ควรมีการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุเพื่อศึกษาสภาพปัญหาสภาพปัญหา ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ หรือการบริหารจัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญวิทย์ บ่วงราบ. (2551). ความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. นนทบุรี : โรงพิมพ์จิตชัย
- ทิพสุคนธ์ ผลประสาท. (2543). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มัลลิกา มัติโก. (2542). รายงานวิจัยเรื่องสุขภาพจิตของผู้สูงอายุมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- มาลินี วงษ์สิทธิ์. (2535). รายงานการวิจัย ทักษะค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวในสังคมไทย. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.